

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 011282
קובץ: תשובות סופיות

עברית: הבנה והבעה

הוראות לנבחן

- עברית: הבנה, הבעה ולשון
- א. משך הבחינה: שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
- פרק ראשון – הבנת הנקרא – 60 נקודות
- פרק שני – הבעה בכתב – 40 נקודות
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: יש לקרוא את המאמרים שבנספח ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.
- השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

תשובות סופיות

פרק ראשון – הבנת הנקרא (60 נקודות)

שאלה 1

(4) מידת החשיבות של תואר אקדמי בימינו

שאלה 2

א. כדאי להשקיע בלימודים לתואר אקדמי ולא להסתפק בקורס מקצועי קצר, משום שהתואר עדיין חשוב ורלוונטי להשתלבות ולהצלחה בשוק העבודה – למרות הטענות שנשמעים נגד האקדמיה.

ב. אמיר: תואר אקדמי משדרג את השכר באופן ניכר לכל אורך החיים ומגדיל את היציבות התעסוקתית (שורות 10–5).

תמר: תואר ראשון מעיד על תכונות האופי של המועמד – רצינות, יכולת דחיית סיפוקים, כוח רצון, התמדה ונחישות (שורות 37–40).

חן: האוניברסיטה מקנה בסיס רחב שאי אפשר לרכוש בקורס או בניסיון תעסוקתי בלבד (שורות 59–60).

שאלה 3

אמיר תומך בלימודים לתואר אקדמי וסבור שקורסים קצרים אינם מובילים להצלחה ("לא יכול להיות שמהו קל כל כך יניב תוצאות של ממש"), ובכל זאת הוא עצמו מלמד בשעות הפנאי שלו במכונים המציעים קורסי תכנות קצרים. יתרה מזו, כמורה בקורסים הוא אמור לייצג את האינטרסים שלהם ולומר שלא חובה לקבל תואר, אבל בפועל הוא ממליץ לתלמידיו ללמוד לתואר ראשון.

שאלה 4

הכותבת מזכירה את "סיפורי סינדרלה" – סיפורי הצלחה נדירים של אנשים שהגיעו להישגים גדולים בלי השכלה, כמו הנער שסבל מדיסלקציה ונעשה לאחד העשירים בישראל – כדי להסביר מאין נובעת התפיסה שאפשר להשתלב במשרות איכותיות בלי תואר. היא מציגה אותם כדי להפריך אותם מיד: סיפורים אלה "חריגים", והנתונים הסטטיסטיים מראים שבוגרי התואר מרוויחים פי 1.5 מבוגרי בגרות בלבד. כך האזכור מחזק את טענתה שכדאי להשקיע בתואר.

שאלה 5

א. "בשנים האחרונות רווחת ההנחה שגיוס אנשים לפי הכישורים, ולא דווקא לפי ההשכלה, הוא המנבא הטוב ביותר להצלחה שלהם בעבודה" (שורות 46–47).

ב. "אבל כישורים, על אף חשיבותם, הם דבר חמקמק, וקשה למעסיקים למדוד אותם, בייחוד בשלב הגיוס לחברה" (שורות 51–52).

שאלה 6

לימודים לתואר אקדמי הם "דרך ארוכה": הם נמשכים שלוש-ארבע שנים ודורשים מאמץ רב - למידה למבחנים עד השעות הקטנות של הלילה וכתובת עבודות. לעומתם, קורס תכנות של כמה חודשים נראה כמו קיצור דרך. אבל על פי המאמר, בסופו של דבר דווקא התואר הוא הדרך היעילה: בוגרי הקורסים לרוב אינם מצליחים להשתלב בענף, ומי שמצליח מרוויח משכורת נמוכה, ואילו בוגרי התואר מרוויחים פי 1.5 מבוגרי בגרות בלבד ונהנים מיציבות תעסוקתית. כך הדרך הארוכה - התואר - היא בעצם הקצרה והבטוחה להצלחה בעבודה.

שאלה 7

א. תפיסה: התואר הראשון הוא מדד מרכזי להערכת איכות המועמד וכרטיס כניסה כמעט הכרחי לשוק העבודה.

תפיסה: התואר כבר אינו רלוונטי כתנאי להשתלבות בשוק התעסוקה (בייחוד בשל מהפכת הבינה המלאכותית).

ב. התואר האקדמי כבר אינו תנאי הכרחי להשתלבות בשוק העבודה, משום שהאקדמיה משתנה לאט מקצב השוק; שוק העבודה ימין מועמדים לפי מיומנויות, ולכן אם המוסדות האקדמיים לא ישתנו בכל הקשור להכשרה לתעסוקה, הם יאבדו את הרלוונטיות שלהם.

שאלה 8

(2) תנודתיות תעסוקתית

שאלה 9

(4) מנקודת מבטו של אדם בעל ניסיון חיים

שאלה 10

(3) רב

שאלה 11

(2)

שאלה 12

(3) שינויים תדירים

שאלה 13

(1)

שאלה 14

(4) הדרישה הנמוכה ביותר

פרק שני – הבעה בכתב (40 נקודות)

שאלה 15 – מאמר לדוגמה

מי שמסתגל – מצליח

העולם שבו אנו חיים משתנה בקצב מהיר מאי פעם: מקצועות נעלמים ואחרים נולדים, טכנולוגיות חדשות משנות את דרכי הלמידה והתקשורת, ובני אדם עוברים דירה, מקום עבודה ואף ארץ. בעולם כזה עולה השאלה אם היכולת להשתנות היא אכן גורם חשוב באיכות חייו של האדם ובהצלחתו. לדעתי, יכולת ההשתנות היא אחד הכישורים החשובים ביותר כיום, ובלעדיה קשה להצליח ולחיות חיים מספקים.

ראשית, בתחום העבודה, מי שאינו מסוגל להשתנות עלול למצוא את עצמו מחוץ לשוק. אבי שניר מציין במאמרו כי מהפכת הבינה המלאכותית הופכת מקצועות למשימות אוטומטיות, וכי השאלה המרכזית כבר אינה אם יש לאדם תואר, אלא אם הוא מסוגל ללמוד לבד ולהשתפר במהירות. למשל, גרפיקאים שלמדו להשתמש בכלי בינה מלאכותית מגדילים את התפוקה שלהם, ואילו מי שדבקו בשיטות הישנות מתקשים למצוא לקוחות. כך גם בלימודים: תלמידים שהסתגלו במהירות ללמידה מרחוק בתקופת הקורונה המשיכו להתקדם, ואילו מי שהתקשו להשתנות נשארו מאחור.

שנית, יכולת ההשתנות חיונית גם בחיי החברה ובמערכות היחסים. כל קשר – בין חברים, בין בני זוג או בין הורים לילדים – עובר שינויים לאורך השנים. אדם שמסוגל לשנות הרגלים, לשמוע ביקורת ולהתאים את עצמו לצורכי הזולת יבנה קשרים יציבים יותר. כך, למשל, תלמיד שעבר לבית ספר חדש ומוכן להכיר אנשים ולנסות פעילויות שלא הכיר קודם ישתלב בחברה מהר יותר מתלמיד שמתגעגע לישן ומסתגר.

יש הטוענים כי דווקא יציבות והתמדה בדרך אחת הן המפתח להצלחה, וכי מי שמשתנה כל הזמן מאבד את זהותו. אכן, התמדה היא תכונה חשובה, ואין צורך לשנות כל דבר. עם זאת, יכולת להשתנות אין פירושה ויתור על ערכים, אלא גמישות בדרכים להשגת המטרות. אדם יכול להתמיד במטרתו ובה בעת לשנות את הכלים שבהם הוא משתמש.

לסיכום, בעולם דינמי היכולת להשתנות אינה מותרות, אלא צורך. היא מאפשרת לאדם להתפרנס בכבוד, לבנות קשרים טובים ולהתמודד עם משברים, ולכן כדאי לטפח אותה כבר מגיל צעיר. מי שיודע להשתנות אינו חושש מן העתיד, אלא רואה בו הזדמנות.

שאלה 16 – מאמר לדוגמה

תוכנית מבורכת – אבל לא לכולם

לאחרונה השיקה מערכת החינוך את התוכנית "האקדמיה החדשה – סמסטר ראשון בתיכון", שבה תלמידים לומדים קורסים אקדמיים במקום חלק מבחינות הבגרות וצוברים נקודות זכות לתואר. יש המציעים להחיל את התוכנית על כלל התלמידים. לדעתי, התוכנית ראויה ומבורכת, אך יש להשאיר אותה לבחירת התלמיד ולא לחייב בה את כולם.

ראשית, לא כל התלמידים בשלים ללימודים אקדמיים בגיל שש־עשרה או שבע־עשרה. לימודים באקדמיה דורשים עצמאות, קריאה של מאמרים מורכבים ויכולת לעמוד בעומס. תלמיד מצטיין יפיק מן התוכנית תועלת רבה, אך תלמיד שמתקשה בלימודים עלול לחוות כישלון ותסכול. חיוב של כל התלמידים עלול לפגוע דווקא בחלשים ולהגדיל את הפערים. זאת ועוד, צבירת נקודות זכות לצד לימודי התיכון מוסיפה לחץ על תלמידים שכבר כעת עמוסים בבחינות ובמטלות.

שנית, לא כל בני הנוער מתכוונים ללמוד לתואר אקדמי. חלקם יבחרו בלימודי מקצוע, בהכשרה טכנולוגית קצרה או בעבודה מעשית. ירדן בן גל הירשהורן מתארת במאמרה צעירים הבוחרים בקורסים מקצועיים במקום בתואר, ואבי שנר מציין כי יותר ויותר צעירים מפקפקים בכדאיות של מסלול אקדמי ארוך. אם כך, אין טעם לחייב את כולם לצבור נקודות זכות שלא ישתמשו בהן, על חשבון מקצועות שמכינים אותם לדרכם. גם הכשרה מקצועית איכותית היא דרך מכובדת להצלחה.

תומכי ההחלה על כולם טוענים כי רק חובה תבטיח שוויון הזדמנויות, משום שתלמידים מן הפריפריה או ממשפחות מוחלשות לא תמיד מעזים להירשם לתוכנית יוקרתית. זו טענה חשובה, אבל הפתרון אינו חובה גורפת. אפשר לפתוח את התוכנית בכל בתי הספר, לעודד תלמידים מכל השכבות להצטרף ולתת להם ליווי ותגבור. כך יישמר השוויון בלי לכפות על איש מסלול שאינו מתאים לו.

לסיכום, "האקדמיה החדשה" היא הזדמנות נפלאה לתלמידים שמוכנים לה ומעוניינים בה. משום כך יש להציע אותה לכל תלמיד ולתמוך בכל מי שבוחר בה, אך לא לחייב בה את כלל התלמידים. מערכת חינוך טובה מתאימה את עצמה לשונות שבין התלמידים, ואינה מכתיבה מסלול אחד לכולם. רק כך תשיג התוכנית את מטרתה.

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon